

ÁRJEGYZÉKE

azon

LEGUJABB MAGYAR KÖNYVEKNEK,

melyek

Heckenast Gusztáv kiadó-hivatalában Pesten,

egyetem-utca 4-ik sz. a. megjelentek, és minden könyvkereskedésben kaphatók:

Salamon Ferencz. Magyarország a török hódítás korában. Nagy 8-rét. (431 lap.) Borítékba fűzve 2 ft. 80 kr.

Jancsovics István. Kirándulás Istambulba az 1863-ik év április havában. Tizenhét aczélmetszettel képpel, és Velence városának és vidékének térképével. Nagy 8-rét (121 lap.) Diszkötésben 5 ft.

Dr. Ballagi Mór, tanár. Uj teljes magyar és német szótár, tekintettel az egyes szók helyes kiejtésére, rokonságára, valamint azoknak hajlítása, fűzete s különböző értelmeinek körülírás által meghatározott szavak előadására, különös figyelemmel lévén a természettudományokban, az új törvényhozásban, a kereskedelemben stb. szokásos szak- és műszavakra. **Magyar-német rész.** Második bővített kiadás. 8-rét (723 lap.) Borítékba fűzve 4 ft.

Irodalmi kincstár. IX-X. kötet. Szeretlem dalnokai. Fűzve egy-egy kötet 70 kr. Diszkötésben egy-egy kötet 1 ft.

Ujabb magyar lantosok. Petőfi máig. (Petőfi S. arcképpel.) K. 8-r. (320 lap.) Fűzve 2 ft. Diszkötésben 3 ft.

Gróf Dessewffy József irodalmi hagyományai. Kiadta Kazinczy Gábor. III. kötet: Gróf Dessewffy József levelezése Kazinczy Ferenczsel 1793-1831. N. 8-rét. (389 lap.) Fűzve 2 ft. 50 kr. Az első és második kötet egyenként ugyanazon az áron kapható.

Jósika Miklós. A végváriak. Regény Bethlen Gábor fejedelem korából. Három kötet. 8-rét. (175, 177, 172 lap.) Fűzve 3 ft.

Gr. Majláth J. Magyar regék, mondák és népregék. Fordította Kazinczy Ferencz. Kiadta Kazinczy Gábor. 8-rét. (VI. 861 lap.) Borítékba fűzve 2 ft. 50 kr.

Asbóth L. A hadvezér és a hadtudomány alapelvei. Az ujjbakkori hadjáratok történetével felvilágosítva. Két kötet. 8-rét. (320, 349 l.) Fűzve 5 ft.

Frankenburg Ad. Az öreg Bolond Miska kalandjai, szárazon és vizen, mennyben és pokolban. 8-rét. (287 lap.) Fűzve 2 ft.

Zilahy Károly. Magyar koszosusok albuma. Irói élet és jellemrajzok. Mutatványokkal és tizenhárom aczélmetszettel. Nagy-8-rét (120 lap.) Diszkötésben 5 ft.

Bajza összegyűjtött munkái. Második bővített kiadás Toldy Ferencz által. A szerző arcképpel. Hat kötet. 8-r. (207, 221, 206, 235, 215, 256 lap.) Nyom. papíron fűzve 4 ft. Velin-papíron, diszkötésben 8 ft.

Virág Benedek. Magyar századai és poetái munkái. Harmadik kiadás Toldy Ferencz által. A szerző arcképpel. Hat kötet. 8-rét. (252, 218, 193, 191, 224, 239 lap.) Nyom. papíron fűzve 4 ft. Velin-papíron, diszkötésben 8 ft.

Gróf Széchenyi István politikai iskolája, saját műveiből összeállítva. Két kötet. N. 8-rét (384, 456 lap.). Ára fűzve 5 ft.

Jósika Julia. Pályavezető. Jó tanácsok világba lépő fiatal leányok számára. Kis nyolczadrét. (432 lap.) Borítékba fűzve 2 ft. Diszkötésben 2 ft. 80 kr.

Tárkányi Béla. Hajdonok őrangyala. Katholikus imakönyv. Tizenhatodrét. Nyomtató papíron két képpel vászonba kötve 1 ft. Velin-papíron öt képpel bőrből kötve 2 ft. 50 kr. Diszkötésben 5 ft.

Figyelmeztetés a t. cz. vidéki közönség számára, különösen oly helyekre nézve, a hol könyvkereskedés nincsen. — Megrendelések a fennhirdetett könyvekre egyenesen a fennevezett kiadó-hivatalhoz intézhetők, a mely a szétküldést pontosan posta-uton eszközölné, és pedig azon esetben, ha a megrendelt könyvek összege legalább 2 ftot tesz, bérmentesen. Az illető összeg vagy előre beküldendő a kiadó-hivatalhoz, vagy a könyvek átvételkor a posta-hivatalnak kifizetendő.

A magyar ember könyvtára. Pákh Albert, a Vasárnapi Ujság szerkesztője felügyelete alatt. Négy kötet 2 ft. Postán bérmentesen küldve 2 ft. 50 kr.

Szász K. A vers-szaválás elméleti és gyakorlati kézi-könyve. 8-rét. (316 lap.) Fűzve 1 ft.

Első Napoleon császár élete. A leghitelesebb kútfők után. Czimképes harmadik kiadás. Kis 8-rét. (504 lap.) Fűzve 2 ft. Diszkötésben 3 ft.

Asbóth Lajos emlékiratai az 1848-ki és 1849-ki magyar hadjáratból. Második kiadás. Két kötet. 8-rét. (I. 288, II. 160 lap.) Borítékba fűzve 2 ft.

Lauka Gusztáv. Szellemi szikrák. Nevezetes emberek köz- és magánéletbeni elmés rögtönzései és élcezes mondai. 8-rét. (XVIII. 304 lap.) Borítékba fűzve 2 ft.

Horváth Mihály. A magyarok története rövid előadásban. Harmadik javított kiadás. 8-rét. (586 lap.) Ára fűzve 2 ft. 50 kr. Vászonba kötve 3 ft.

Ökröss Bálint. Általános törvénykezési eljárás peres és perenküli ügyekben, a legújabb törvényhozás szerint. Felvilágosító jegyzetekkel és kimerítő irónypéldákkal, bírák, ügyvédek s a közélet használatára. 1863. Fűzve 5 ft.

Ökröss Bálint. Magyar polgári magánjog az 1848-ik év törvényhozás és az országbírói tanácsokmány módosításai nyomán, átdolgozott és bővített második kiadás. Fűzve 5 ft.

Függelék az ideiglenes törvénykezési szabályokhoz. Az új törvénykezési rendszer behozatala óta kibocsátott szabályrendeleteknek felhívás és hitels adatok nyomán összeállított teljes gyűjteményei. Nagy 8-rét. Első fűzet 80 kr. Második fűzet 60 kr. Harmadik fűzet 50 kr.

A kereskedelmi czégek iránti legújabb rendeletek és régiebb hazai törvények. K. 8-rét. (98 lap.) Borítékba fűzve 40 kr.

Machik József. Irálytan. Különös tekintettel a műgyegetemi, kereskedelmi s realtanodai ifjúság szükségleteire a legtekintélyesebb bel- s külföldi munkák nyomán. I. ső fűzet. 8-rét. (208 lap.) Fűzve 60 kr.

Kautz Gyula, jogtudor. Politika vagy országászat, tekintettel a két művelt világrész államintézményeire és törvényhozására rendszeres kézikönyvül. Nagy-8-rét. Két kötet, fűzve 4 ft.

Kautz Gyula. Nemzetgazdaság- és pénzügytan. Rendszeres tan- és kézikönyvül. Fűzve két kötet 4 ft.

Ismerettár. Nélkülözhetlen segédkönyv, mely a történelem, természet s egyéb tudományok és művészet köréből lehetőleg minél több érdekes tárgyat és egyéniséget betűsorozatos rendben megismertet. Tíz kötet: A-Z végig. Ára egy kötetnek 1 ft. Öt kötetben vászonba kötve 12 ft.

Ollendorff H. G. eredeti angol nyelvtani új tanrende, melyet követve, néhány hónap alatt lehet olvasni, írni és beszélni tanulni. A magyar tanulók használatára átdolgozta Egan James. Fűzve 1 ft. 50 kr.

Okrucky Justinián. Magyar-olasz nyelvtan. Oktatás az olasz nyelvet tanító segítségével, vagy anélkül is megtanulni. Fűzve 1 ft.

Schwiedland Frigyes. Francia nyelvtan. (364 lap, 8-rét) Fűzve 1 ft. 50 kr.

Tárkányi Béla. Ártatlanok öröme. Katholikus imakönyvcske kis gyermekek számára. Sok képpel. 16-rét. (63 lap.) Keményen kötve 20 kr.

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatala.

Pest, aprilis 10-én 1864.

Előfizetési feltételek 1864-dik évre:

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. Fél évre 5 ft. Cupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Cupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok illetőleg, 1863. november 1-től kezdve: Egy négyzetes hasznosított betű sor ára, vagy annak helye, egyszeri igtatással 10 kr.; háromszög- vagy többszögű igtatással csak 7 kr. számított. — Külföldre nézve kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad, Hamburg és Altonában: Haasenstein és Vogler. — M. Frankfurtban: Otto Mollien és Jaeger könyvkereskedése; Bécsben: Oppelk Alajos. — és Pesten: a Kertész-gazdasági ügynökség is, József-ter, 14. sz. a. Bélyug-díj, külön minden igtatás után 30 ujkr.

Sebestyén Gábor.

(1794—1864.)

Ismét egy országos nevezetesség elvesztését kell hirdetnünk e sorokban. A férfi, kinek nevét épen leirtuk, s ki a hazai közügyek hű szolgálatában öszült meg, s ki érdemlett nyugalomban élte napjait a fővárosban, még alig néhány napja melegen szorított velünk kezét, s most már a föld hideg hantjai borítják kifáradt tetemeit. Az élénk szellemű, szelid és játszi kedélyű tudós öreg ur, ki kifogyhatatlan elméssége által már régen a „magyar Demokritosz“ névre tett szert, még nyugalma folytonos tevékenységre használta, s nagy olvasottsága és bő tapasztalása kincstárából még gyakran gazdagította a lapszerkesztők tárházait. E megtszettelésben ismételt ízben részesült a Vasárnapi Ujság is, mint azt lapunk legutóbbi száma is tanúsítja, s mint tanusítani fogja még egy, legutolsó műve is, mely kiadásra vár irataink között, s melyben, meglepő véletlenségből, e „nevető böles“ épen „a nevetésről“ elmélkedik.

A részvét és sajnálat kétszeres érzete alatt írjuk ide e mozgalomteljes, hosszú életpálya dióhéjba szorított rövid vázlatát. Sebestyén Gábor 1794. febr. 14-én született Debreczenben. Atyja, Sebestyén István, előbb több ref. egyházban lelkész, utóbb a debreczeni és pápai kollegiumokban a Sz. Irás-magyarzat, s a görög és keleti nyelvek tanára volt, s nyomtatásban megjelent irodalmi művek által is kitüntette magát. Iskoláit Sebestyén Gábor Debreczenben kezdte, majd Kecskeméten és Pozsonyban folytatta, míg ismét Debreczenben végezte be a jogi tanulmányokkal. A debreczeni kerületi, s Pesten a királyi táblánál töltött gyakorlati évei után 1819-ben ügyvédi oklevelet nyert. Ekkor ősi nemessége helyére, Veszprém megyébe költözött, hol 1820-ban a megye tiszteletbeli, 1827-ben rendes al-, 1837-ben főügyészének választotta meg.

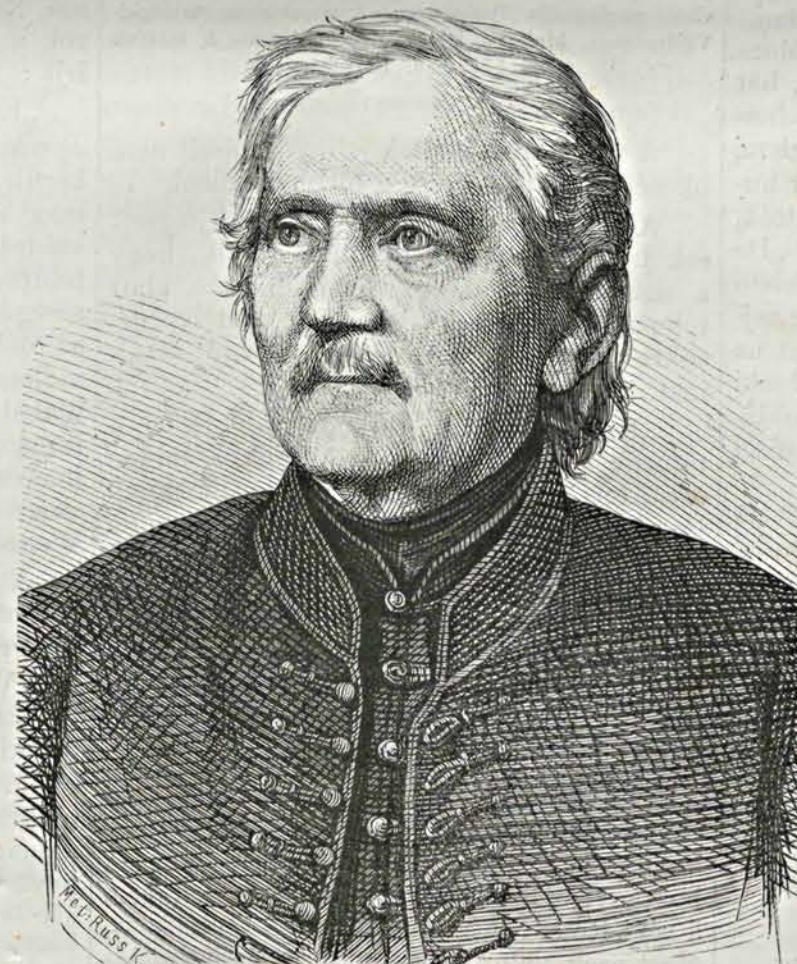
A megye szolgálatában 23 évig tartott

állomásán tanusított tudományos műveltsége, alapos törvényismerete s lelkiismeretessége a közbecsülést vívták ki számára, a minek legbiztosabb jele az volt, hogy Veszprém megye két ízben, 1843-ban és 1847-ben, Sebestyén Gábort választotta meg egyik országgyűlési követének. Az ország rendei előtt tartott gyakori szónoklatainak szakavatott tárgyismeret, sokoldalú képzettség, higgadt gondolkodás és józan tapintat ömlött el. Itt nyerte meg többi között a nagyhirű és tudós borsodmegyei követnek, Palóczy László

Sebestyén Gábor neve már 1846-ban a királyi táblai bírák jelöltjei között említett. 1850-ben az akkori soproni főtörvényszékhez, 1855-ben ugyanott az urbéri főtörvényszékhez tétetett át. E törvényszékek feloszlata után két ízben, 1862-ben és 1863-ban a hétszemélyes tábla közbírájaul ön fölterjesztve, mely vágyát azonban el nem érhetvén, az utóbbi éveket nyugalmazott állapotban, leginkább kedvező könyvei olvasásával, irodalmi foglalkozásokkal Pesten családja körében és saját házában töltötte, hol a 70 éves, megtört testű, de mindig ép lelkű, tréfás szellemű öreget apr. 4-kén végre a komor halál magához szolitá az élok sorából.

Meg kell még említenünk, hogy Sebestyén Gábor a vallás és egyház terén is gyűjtött érdemeket, különösen akkor, midőn a dunántúli ref. egyházkerület ülnökévé s a pápai ref. egyház főgondnokává választotta.

Az irodalmi téren már fiatal korában kezdett szerepelni Sebestyén Gábor, oly művekkel ugyan, melyeket most már régen tulszárnyalt nyelvünk fejlődése s a kor haladása, de melyek az akkori idők szempontjából minden esetre figyelmet érdemelnek. Első fiatalkori műve: „Tuba, az ég és oktató szerelme.“ Ez időszakra tartozik: a csillagászati ismeretek után törekvő „Napszög és ennek kulcsa.“ s két szindarbjára: „Asszonyi praktika“ és „Kaczkai Pál.“ Később a „Tudományos Gyűjtemény“ kötetében s akkori hírlapok hasábjain számos tudományos értekezést bocsátott közre, melyek közül némelyek Kazinczy Ferencz buzditó figyelmét is fölébresztették, mit ez Sebestyénhez intézett magánleveleiben több ízben tanusított. — Méltánylást érdemlő egyik nagyobb zenészi vállalata volt az 1823-tól 1832-ig XV. fűzetben kiadott „Magyar nóták gyűjteménye.“ melyből mindegyik fűzet más-más, főrangú magyar dárának volt ajánlv. Sebestyén Gábor volt az, ki Csermák Antal híres magyar ze-

SEBESTYÉN GÁBOR.

nésznek a veszprémi temetőben sarkövet állítottatott; ő ismertette meg legelőször a jeles zenész Rózsavölgyi magyar zeneműveit is.

Az újabb időkben irodalmi munkássága többnyire hírlapokban megjelent kisebb tudományos elmélkedésekre s elmefuttatósokra szorítkozott, melyek nagy olvasottságról s különösen az ó-kori klasszikusok alapos ismeretéről tanuskodtak. Ez utóbbira nézve a mai világban valóban ritkította párját. Számos alkalmi kisebb műve önállóan is megjelent, s ezekben kifejtett klasszikus latinsága még a külföld tudósainak figyelmét is fölébresztette. Legkedvezőbb mulatsága telt a tevékeny szellemű öreg urnak a legutolsó időkben az *anagrammák* készítésében, mely betűcserejési játékokban bámulatos türelmet és valódi virtuozitást fejtett ki. Sokszor említé a halvány arcu, szenvedő agg, hogy álmatlan éjeinek unalmát ezekkel űzi el. Országos hírekké lettek ezeken kívül Sebestyén Gábornak különböző alkalmakkor mondott talpraesett humoros észrevételei s elmés ötletei, melyeknek egy részét összegyűjtve olvashatni Aszalay József „Szellemi réppentyük” című (1859. évi) ismeretes művében, hol Sebestyén Gábor e részbeli jellemzésének külön czikk van szentelve.

Szójátékainak némely része hamar elterjedt s országosra ismert, a nélkül, hogy sokan a szerző nevét tudnák. Ilyen p. o. azon válasza, melyet egy törvényszéki elnök kérdésére adott, midőn az csodálkozását fejezte ki a felett, hogy Sebestyén Gábor 60 éves léte még mindig szeméjve nélkül olvas. „Nekem nem dukál pápaszem — mondá Sebestyén — mert én kálvinista vagyok.” — Egyszer a balatonfüredi sétárat közelében járkálván Sebestyén Gábor, észreveszi, hogy ott napórákészítéssel foglalkozik egy előtte ismeretes derék benediktinus. „Mit csinál, tisztelendő barátom uram?” — „Nagyságtok számára készitek napórákat — felelé az —; most pedig valami ide illő felírásra volna szükségem.” — „Mondok én egyet. Ha már nekünk készíti, hát írja oda: „Ora pro nobis!” — válaszolt Sebestyén. — Nem régen bizonyos társaságban, a hol ő is jelen volt, a jelenkori magyar humorisztikus írkat keményen rostálgatták, s valaki végre azon kérdésre fakadt: „De hát már közölök ki a jó?” — „A kérdésben — válaszolá rögtön Sebestyén — benne rejlik a felelet is. Ez a kérdés: ki a jó, azt az anagrammot adja ki: *Jókai!*” Mindenki meg volt elégedve a kérdés gyors megoldásával. S ily szerencsés, elmés rögtönzési számtalanok voltak.

Mind ennek most már vége szakadt. A vidám kedélyű öreg, ki életében annyiakat és annyiszor megnevettetett, most végre ez egyszer alkalmat szolgáltatott arra is, hogy elszomorodjunk és megsirathassuk.

A korona kiváltása

(az 1462-ik budai országgyűlésen).

Gisra Jánost nagy szívével,
Fridrik császárt fegyverével
A király legyőzvé,
Ó Budában, — hogy is volt csak?
„Öszegyükte, tanácskoztok ki!”

Ha üstökös van az égen
Csillagsereg közepében:
Olyan kép ez épen!
Ott ragyognak, ott fénylenek
Hős király és hősi nemzet!

A nemes szív fel-fellobban,
El-elniek egymást hosszan,
Néma élvezettel...
„Nagy királyom!” „Édes népem!”
Ez gondolják mind a ketten...

El-elniek egymást hosszan...
Egyszer csak Vitéz botpanpan...
Arca úgy sugárik...
Ajk nem mozdul, száj szem kérdez,
Mig a püspök jó beszédhez.

„Haszonnyég év jár le épen,
S magyar királyok fejében
Korona nem disziet!
Husz ezerért, arany pénzben
Német császár bírta, — szégyen!”

Hatvan ezret kér most érte
Pedig huszért kapta bérbe
Az asszony-királytól...
El nem hoztam, nem volt pénzem
Nagy királyom, édes népem!”

Némaság megy tompa zajba,
Fel felniek az királyra,
A ki szól imigyen:
Magyaroknak koronája,
Nem lesz másnak ciziomája!

Magyaroknak koronája
Magyaroké, az királyja
Magyarok királyja!
Édes papom, hű Vitézem,
Van még nekem anyai pénzüm!

Tompa zajban szablya villan
Egő könyvesp szembe illan:
„Nem ugy, jó királyom!
Magyarország drága kincsét
Visszaváltja a magyar nép!”

Király mondja: „Én fizetem!”
Nemzet mondja: „Nem engedem!”
Igy versengnek rajta!
— Vitéz János nem szól semmit,
Törülgeti ősz pillait.”

Tóth-Pápay Soma.

A Tisza bölcsője.

IRTA P. SZATHMÁRY KÁROLY.

Második rész.

Második kirándulás.

(Disznópatak. Vánfalva. Czigányok sírhalmi. Ásványvízek gazdagsága. Dragomér és Szacsal nevezetességei. Vizáradások. Mojszi. Bors. Zergevadászat. A tatárok sírja 1717-ben. Borsabánya.)

(Folytatás.)

A máramarosi oláhok jellemvonásait nem ok nélkül kötöm össze a történelemmel.

A legműtöbb kritikával tett fejtegetések ugyanis kétségenkivül teszik, hogy a máramarosi oláhok IV-ik László alatt telepedtek le 1284—85 táján, betelepülésükre következő körülmény adván alkalmasak. *)

„László király uralkodása idejében a tatárok hadat vívén a magyarokra, midőn erről László, magyar király értesült, mindjárt Rómába küld a császár és pápához, hogy segítségére legyenek. Küld a régi rómaiakhoz és a románokhoz is (ad veteres romanos et ad romanenses), a byzanti birodalomba. Ekkor az új és régi rómaiak László király segítségére Magyarországra jönnek. Az új rómaiak pedig titokban László királyhoz következő értelmű levelet küldenek:

„László nagy királynak üdv! A régi rómaiakkal (oláhokkal) folyton-folyó tusa-kodásunk van amiatt, hogy nem akarnak hozzánk, az új római vallásra áttérni, hanem a régi Rómában görög hit szerint élnek. — Most ezek velünk együtt a te segítségedre jöttek, csak nejeiket s gyermekeiket hagyván a régi római birodalomban. (Keleti birodalom.)

Mi egy hitet vallunk veled. — A te barátainak egyik barátai, a te ellenségeid.

*) Hogy ezen idő előtt is lehettek itt oláhok, a historia nem tagadja, sem erősteni nem képes. Simonchicz emlit egy *Tomayaga* nevű borsai családot, mely eredetét *Tönu-zóból*, az eltemetett besenyői vezértől származtatja; de ez idáig nincs igazolva.

nek mi is egyik roszakarói vagyunk. Ezeket (az oláhokat) azért helyezted a sereg elejére a tatárok ellen, hogy levágassanak; vagy pedig ha Isten őket ettől megóvjá, tartsd vissza őket országodban, s ne engedj többé visszajöni a régi Rómába, mi az ő nejeiket és gyermekeiket a római vallásra, magunkhoz kapcsoljuk.“ *)

Rövidség okáért nem követjük tovább a szószerinti fordítást, csak röviden emlitjük, hogy a tatárokkal vívott harcban az oláhok nem estek el, sőt hasznos szolgálókat tettek IV-ik Lászlónak. Ez megmutatta nekik a nyugat-rómaiak levelét, s miután követeiket küldvén hazájokba, annak feldulásáról, kirablásáról értesültek, bele nyugodtak a változhatlanba, és ekkor, miután hitökben megmaradhatásra engedelmet nyertek (újra a krónika szavai szerint) „László király Máramaros földét, vagy a Tisza és Maros közötti részt jelölte ki nekik.“ Ide jöttek össze az oláhok és itt élének; — *magyar nőket vettek*, kiket a latin vallásból a maguk keresztényen hitökre vittek át, egész a mai napig.“

Ezek szerint *nem-magyar* forrásokból kétségen kivüli, hogy a máramarosi, sőt talán a felső erdélyi oláhok legelőbbje **) (ha nem mind) nem előbb, mint IV. László idejében jött be; sőt magyar nőekkel házasult. Itt hát igazán követelni lehet a testvéri érzelmeiket. De havá lesznek akkor *Papü Hilarianu* fényes álmái az ab originisekről, s a román nép ezer éven tulli jogairól?

Még érdekesebb a históriának azon kétségtelen ténye, hogy *Máramarosban meglepült és elszaporodott oláhok a XIV. század közepén Moldvába rajt eresztvén, ezen ország utolsó népességének alapját vetik.*

Ezt mind a hazai, mind az orosz krónikák igazolják; de igazolja maga a moldvai néphit is.

A hazai krónikások közül *Küküllői János*, Nagy Lajos királynak életirója, ez esetről, a latin szöveget magyarra áttéve, ezt írja:

„Ennek idejében (t. i. Lajos királynak *Bogdán* a máramarosi oláhok vajdája, azon kerület oláhait maga mellé véve, titkon a magyar korona alatt levő, de a tatárok szomszédsága miatt lakótól elhagyott Moldva földre vonult és jöllehet ugyanezen király seregétől több ízben háborgattatott, később az oláhok számának növekedésével, országga szélesedett. Vajdáik pedig, kik ezen ország oláhait által választatnak, a magyar király hűbéreseinek (vasallos) vallják magukat; hódolatuk elismerésére bizonyos adót fizetvén.“ (Thuróczi krónika III. rész 49 feje. Wenzelnél 231)

A fennidézett orosz évkönyv ugyanezen dolgot kissé több regényességgel magyarra áttéve ekként adja elő:

„Volt ezek között (a máramarosi oláhok között) egy *Drágos* nevű okos és vitéz férfi, ki midőn egy ízben társaival vadászni menne, a magas hegyek tövén bölény nyomokra akadt, melyeket követvén, a bölényt a magas hegyeken át űzi és ezen Planini nevű hegyeken átkelvén a bölény üldözésére sik és igen kies helyekre értek, s a bölényt

*) Az orosz évkönyvek nyomán Schlözer és töle Wenzelnél 15—16 ik lapján latinul.

**) Duliskovics Mihály ruszkópolyanai helyettes lelkész az 1840-ki „Tudományos Gyűjtemény”-ben a máramarosi oláhokról értekezvén, egy oklevelet közöl, mely szerint „Péter, Mandra, Nán-Kosztá, Sándri, Papp s Nikola oláhok elejének *Negrile* és *Radomir* nevezetűeknek már István király *Oszaj* és *Vissz* helységök örökös kezezéséig adta. Kolt Zigeeten 1445 eszt.” De miután D. ur az eredeti okmány hollétére seholy nem hivatkozik, biztos adatul nem vehetjük. A *Konczek* és *Soltsek* királyi jobbágy felügyelők voltak. kik a jobbágyiság tartozását beszédték, uraikat esatákba követték, s nem ajándékon kívül adománytesek voltak.

P. Sz. K.

Öngyilkosság.

(Folytatás.)

egy vízparton levő fűz alatt találván, megölik s ragadmányukat elköltik. Ekkor azon gondolatra jönnek, hogy e helyet lakóhelyül választásák s mindnyájan közakarattal elhatározzák, vagyonaikat ide hozni és állandóan itt maradni“ stb. „Ekkor László (Wladislav és nem Lajos) magyar királytól engedelmet kérnek az elmehetésre. Elbocsátja őket László nagy jóakarattal kijelentése mellett.

„Azért mindnyájan nejeik és gyermekeikkel, elhagyják Máramaros földét (Máramarusa) a magas hegyeken átvonulnak, egy rész a fákat döntvén, más a köveket hányván el. Így Isten segélyével áthágván a hegyen, azon helyre érnek, hol Drágos a bölénybikát megölte, melynek kiességétől elragadtatva, ott letelepülnek.“ *)

A kivándorlás idejét határozottan Nagy Lajos királyunk idejére és pedig 1358—9-re tehetni.

Hogy a kivándorló *Bogdán*, *Drág* és *Balk* atya volt, szintily kétségtelen.

Különbözik pedig a kivándorló család miniket még azért is érdekel, mert a *Drágffy család*, mely hazánk történetében később oly nevezetes szerepet játszott, ezen *Drág*-tól eredzetik.

E nagy és hatalmas család czimerét közölni azért látom helyén, mert a *Nagy Iván* féle gyűjtemény, mint látom — hihetőleg valami pecsét után — hibásan közli. Én pedig a közlöttet az erdődi várpalota faláról személyesen rajzoltam. E vár a nagy reformációs-pártolónak épen sajátja levén, a czimer hitelessége kétségtelen.

Mi a máramarosi oláhok további történetét illeti, még csak azt jegyzem meg, hogy az erdélyi nemzeti fejedelmek idejében a máramarosi oláh nemesség folytonosan nevezetes szolgálókat tett; *II-ik Rákóczy Ferencz* felkelésében pedig a ruténekek együtt a kezdeményezőkhöz tartozott ez *anyáról épen édes testvér nemzet.*

Hogy 1717-ben miként semmisítették meg a tatárokat és szabadították ki a megyei hadak segélyével 15 ezer foglyot, már fölebb emlittem.

Borsabánya a falun felül regényes völgyben fekszik. Arany és ezüst tartalma kovanodok, fényléket tartalmaz; ezenfelül ként termékállapotban is s a dárnyanok (antimon) egy szép pehelyforma válfaját (Federantimon.)

Határán 4 savanyu vízforrás is fakad. Ezek közül a *Sándor-forrás* kellemes italu vasas-iblanos forrás a legnevezetesebb, melynek kiválóan erősítő hatása van.

A bányák Bach minisztersége idejében a kormány által egy bukovinai birtokosnak potom árért eladták.

A *sztrinturi* szoros, hol a tatárok egész halált haltak, egy ettől keletre eső szűk völgy, hajmeresztő kősziklák között, hol még közelebbi időkben is akadtak fegyverekre és pénz- vagy ékszer-darabokra.

Ugyancsak a borsai határon régibb idejű karika-pénzeket is találunk. Ezek közül egyet, mely vékony arany-lemezből összehajtvá, össze nem forrasztott gyűrűhöz hasonlít, magam is láttam.

(Folytatás következik.)

*) Schlözer, „Geschichte der Littauen“ Wenzelnél 26 l.

szerelmi bujában a Vezuv tölcserébe vetette magát.

Idegen testeknek, péld. szegeknek, sodronydaraboknak, varrottúknak az agyvelőbe juttatása által is tetek öngyilkossági kísérleteket.

Hogy a chloroform beszivása erre célszerű eszköz és hogy az már több ízben használatba vetett, ismeretes dolog.

Borcia, Brutus neje, égő szent nyelt el. Egy katonatiszt erős töltényt bevén szájaiba, azt égő taplóval gyújtotta meg; azonban ettől nem halt meg, hanem csak megégette magát.

Egy svajci, orrát, füleit löporral teli tömvén, azt meggyújtotta.

Több katona ostromlót várakban és hájkon kétségbeesésben légbe röpítette magát. Egy rajongó földművelő St—ben máglyát rakott, s meggyújtván azt, ráfeküdt és hamuvá égett. Egy buskomor lány befűtött süttökemenczébe mászott, hogy véleménye szerint a tűz által megtisztuljon. Egy öreg életunt paraszt elkészítvén végredeletét, kemény téli éjszakán kiment a mezőre és a hoban megfagyott.

Egy szerencsétlen szerellem folytán élet megunt lengyel nő emészthetlen anyagok lenyelése által ügyekezett magát kivégezni, és öt hónap kellett rá, hogy meghaljon. Benczoltatásakor a következő tárgyakat találták gyomrában: 4 kulcsot, 1 nagy és két kisebb kést, 13 ezüst, 2 réz és 4 sárgaréz érmet, 12 vas szeget, 6 törött czin és egy sárgaréz kanalat, 2 kanállyelet, 7 vas ablakrezeszt, egy sárgaréz keresztet, egy absz gombot, 101 gömböstit, egy követ, 3 éles íveg darabot és két olvasó-gyöngyöt. Mind e tárgyak összes sulya 2 fontot és 12 latot tett.

Schmucker is hasonló esetet beszél el. J. tudor egy 23 éves aranyodrony-huzó betegségének történetét adja elő, ki több ismételt öngyilkossági kísérlet közt azt is tette, hogy egy tyúktojásnyi nagyságu követ nyelt le. Ez az étel-csatornában megakadtván, dr. S. a gyomorba letolta és a székkel szerencsésen kijött.

1856-ban ugyanazon egyénnél ismételve gyuladásos bélbajok mutatkoztak, melyek hashártyagyuladássá változtak. A has baloldali tetemes daganat támadt; a ballágyékon pedig nyílás, melyen sár ömlött ki. Ez begyógyult ugyan, de a beteg folytonosan lábzan szenvedett és gyöngült, de mindamellét sokat és pedig nehezen emészthető ételeket is evett. Azonban tagadta mindig, hogy valamit lenyelt volna, mi egészségének árthatna. Bekövetkezett a halála. Felbontatván, gyomrát megfirtatva, s benne a következőket találták: egy 7" hosszú kanál, egy 6" hosszú iron, egy 5" hosszú üntött vas tü, egy 6" hosszú s 1/2" széles darab fa, mely a májjal szomszéd gyomoroldalba furdóván, a májba is behatott.

Egy angol lórd, ki hosszabb ideig valóságos remete életet élt, egy ízben vidor társaságot hitt össze magához, s ezt a legfényesebben megvendégelte, s midőn a vendégek legjobban mulattak, egy gép segítségével, mint a csillárokat szólták, az ebédő pallásótól nyakára hurkolt kötéllal bocsátkozott le.

Egy hűnös a vizellet visszataratása által akarta magát meggyilkolni.

Az öngyilkosság legborzasztóbb módja azoké, kik saját kezeikkel vagy fogaikkal marczangolják szét testöket. Kämper egy fiatal japani nőt emlit, ki emloit egészen szájaig fülhuzván, azokat fogaival egészen összeharapdálta.

Burrows Yorkban egy irhonit látott, ki

több öngyilkossági kísérlet után fogaival tépte le a húst magáról.

A rabló államokba megtámadott több nő méltatlankodásról való félelmében saját kezeivel rántotta ki nyelvét. (Vége következik.)

Rohlfs Gerhard afrikai utazó.

Afrika belsejének kikutatása, a forró égélj természeti titkainak s bennszülött népeinek megismerése ősidők óta tárgya volt, részint az emberi kíváncsiság, részint a tudomány-szomj vágyainak. Majd minden nemzetből akadtak vállalkozók, kik e vágy kielégítéséért a természet által eléjük gördített óriás akadályoktól sem retentek vissza s kik közül elszántságukért már oly sokan megkapták a marttykoszort. — Mint tudva van, hazánk fia, Magyar László is nem sikerrel járta a fűradozott e téren, s egyike azoknak, kik az összes európai utazók között sok szép eredményt tudnak fölmutatni. — Hozzá hasonló merész vállalkozó a jelen képünkön bemutatott Rohlfs Gerhard is, ki első járt az európaiak közt Marokkó legdélibb s az Atlas hegyek tulsó oldalán fekvő tartományokban, s azokat először vette tudományosan vizsgálat alá, mert az 1828-ban Timbuktuól jövő René Caillie ott csak futólag utazott keresztül.

Rohlfs Gerhard Frigyes született 1832. apr. 14. a bremai kikötő városban Vegesackban, hol atyja orvos volt. A testben és lélekben egyaránt korán kifejezett ifju első oktatását házi tanítóktól nyerte. Később, midőn az iskolákat Vegesackban már szervezték, az ottani úgynevezett latin iskolába ment. — Itt inkább könnyen felfogta a természeti, józan ítélete és erős emlékezete: mint kitaró szorgalma által tünt ki. Vidor kedélye, bohó gyermekes nyelvi iránt nagy hajlama, bátorsága, testi ereje és ügyessége őt minden kortársától elváltá. Bárhol követtetett el valamely gyermekes kihágás, bizton előre lehetett tudni, hogy Rohlfs nem hiányzott, és hogy ő volt a főszinkos. Miután Vegesack kiválóan hajós hely volt és legtöbb hajós kapitány ezen a természetűtől oly gazdagon megáldott városban telepedett le; a folytonos társalgás a hajós kapitányok gyermekeivel könnyen fölkelhetett a bátor fiuban a vágyat, idegen tartományokba utazni, ha szülői, kik iránt legnagyobb gyöngédséggel viseltetett, kedvét e veszélyekkel járó hajós életől el nem veszik. Ez azonban nem akadályozta, hogy zivatros időkben kis csónakába ne szálljon és a Vézér hullámzó habjain ne ladikázzon.

A mint Rohlfs 14-ik évét elérte, két bátyjával együtt az orvosi pályára szánta magát. A gymnasiumi tanulmányokat a cellei és bremai gymnasiumokban tanulta. Az 1848-ki év, mely Bremban mindenkit fegyverre szólított, vele is fölbeszárkáltatá gymnasiumi tanulmányait; az általános lelkesedés Schleswig-Holsteint, mely oly sok fiatal embert sodort el eredeti hivatásától, őt is megszálta, és 1849-ben, miután hazájában egy évig katonai kötelezettségének eleget tett, mint önkéntes belépett a Bonin tábornok által szervezett schleswig-holsteini hadseregbe. Vitézsége, bátorsága s férfias föllépése által csakhamar megnyeré előjárói és alárendeltjei szeretetét, úgy hogy az hadistédí csata után magát itt ott kintüntetvén, idaggyá lett. A felkelés szomorú eredménye Rohlfsot ismét visszavezette a félbesza-

kasztott tanulmányokhoz. Elment tehát a heidelbergi egyetemre, hol szorgalmasan tanulmányozá a bonoztant; innen egy év után Würzburgba, hol Virchow az orvososvendékekre mintegy varázserővel hatott. Tanulmányait befejezendő, végre Göttingába ment. A két első egyetemen visszavonultan és szorgalmasan élt; de a vad és romlott cimboraság Göttingában őt is magával sodorta. Változékony szelleme s ugallatából elhagyá az egyetemet, s mint valami kalándor járta be Német- s Olaszországot, Helvéciát; azután ismét katonai pályára lépett mint önkéntes Algirban, Pelissier tábornok alatt. Vitézsége által itt is kitünt s részt vett a hadjárat összes csatáiban.

E hadjárat befejezése után Rohlfs Marokkóba ment, s félbeszakasztott orvosi pályájának kezdte ha-znát venni.

Fezben néhány sikeres gyógyítás által a csá-

Rohlfs Gerhard afrikai utazó.

szár és a császári udvar figyelmét magára vonva a szultán házi orvosa névezetett ki. Dacára annak, hogy a marokkói császár sokféle kintüntéssel halmozta el, őt egy egész kastélyt adott rendelkezésére: vándorszelleme itt sem engedte megpihenni. Összetakarított pénzével beutazta Marokkónak az Atlas hegyektől délre fekvő részét, hol ő előtte még európai nem volt.

Miután Marokkóban iri naplóját Tangerban az angol konzulnál letette, megkezdte vészteljes utját. Nagy küzdelem és nélkülözések után sikerült tervét kivinni, és a francia területű Geryvillebe érkezett. Petermann közléseiben, hol Rohlfs uti naplója is ki van adva, egy ármányos megrohánásról van említés, mely Rohlfsnak csaknem életét kerülte, s melyet a következőleg ad elő:

„Este utra keltünk, t. i. a vezető, egy szolga

és én. Négy órai ut után letelepedtünk egy kis folyó közelében és nagy tüzet raktunk. Én elaludtam, szolgám is, de csakhamar gonosz meghoránásra ébredtem föl. Bal karomba őt sebet kaptam, balkarom csontja szétszartatott, s jobb ágyékomba is golyó fúródott, azonkívül jobb kezem és jobb vállam kardesepés által volt megsebesítve. Vezetőm és Mohamed-ben Abd-Allah seik támadtak meg, hogy megöljenek és kiraboljanak.

A nagy vérvesztés okozta, hogy eszméletlenül rogytam le, vagy inkább mint a holt elterültem. Szolgám elfutott. A mint másnap magamhoz tértem, egyedül látám magam a sivatagban, holimat, valamint pénzemet elrabolták. Ámbár a víz nagyon közel volt hozzám, nagy gyöngeségem miatt azt még sem érhettem el, pedig iszonyu szomjúság érzésként. Ily nyomasztó helyzetben voltam két nap és két éjjel. Harmad nap végre, szerencsétlenségem hírére hallván, jött két marabut, hogy eltemessenek.

Két hónapig voltam a marabut Sidi-Lasmy házában, míg végre utamat folytathattam.

Petermann ez esetet a kölni újságban e szavakkal végzi: „Ez az elhatározott lelkű bátor férfi, ki alig szabadult meg e borzasztó halálból, és kinek alig gyógyultak be sebei: jelenleg utban van Timbuktu felé, mely oly nehezen érhető el, mint Vadai és Darfur. Még csak két európai: délről Callie s keletről dr. Barth léphettek ez elhírhedt helyre, mindegyik töröknek öltözve; az angol Laing, ki mint Rohlfs ugyan e részről ment Timbuktu, utközben megöletett. Franciaország részéről Lajos Napoleon trónra lépte óta évenként rendkívüli fűradozások történnék északnyugat Afrika megismerésére és különösen Algirból s Senegambióból Timbuktu felé; a párisi geographiai társulat 8000 frank díjat tűzött ki annak, a ki e két gyarmat egyikéből Timbuktu-tul más telepítvényhez jut el; de a francia kormány támogatása dacára, még eddig egy francziának sem sikerült a kintűtött irányban messze hatolni előre.

Rohlfs Gerhard most 32 éves; s az élet fűradalmi a fájdalom és buskomolyság bélyegét nyomták arcára. — A bátor utazó, ki az arab nyelvet tökéletesen megtanulta, s muzulman öltözetet visel, sajtóságon módon meg tudja nyerni a nép alsó és felső osztályait egyaránt, s ezen jó tulajdonságának, valamint sikeres orvosi működésének köszönheti, hogy eddig utjában és fűrkészéseiben minden akadályt legyőzött, a melyeken az eddigi legtöbb afrikai utazó kísérletei nagyrészt megtörttek.

Látogatás Liszt Ferencnél.

Rómába érkezvén — írja Pichler Bódog hazánk fia a „Zenészet Lapok“ legutóbbi számában — azonnal felkerestem Monaldi — úgynevezett német — zeneműkereskedését, hol Liszt F. lakása után tudakozódván a „Monte Mario“-ra letem u'asitva; de ezzel még nem elégedve, a Monte Mario-t illető rendőri hivatal felé vettem az utamat, melyet azonban zárva találtam. — Rómában legszívesebben emberek talán — ha ugyan e kifejezésre méltók volnának — a bérkocsiosok; ezek egyikére biztam tehát magamat s látogatási szándékom kivetelét.

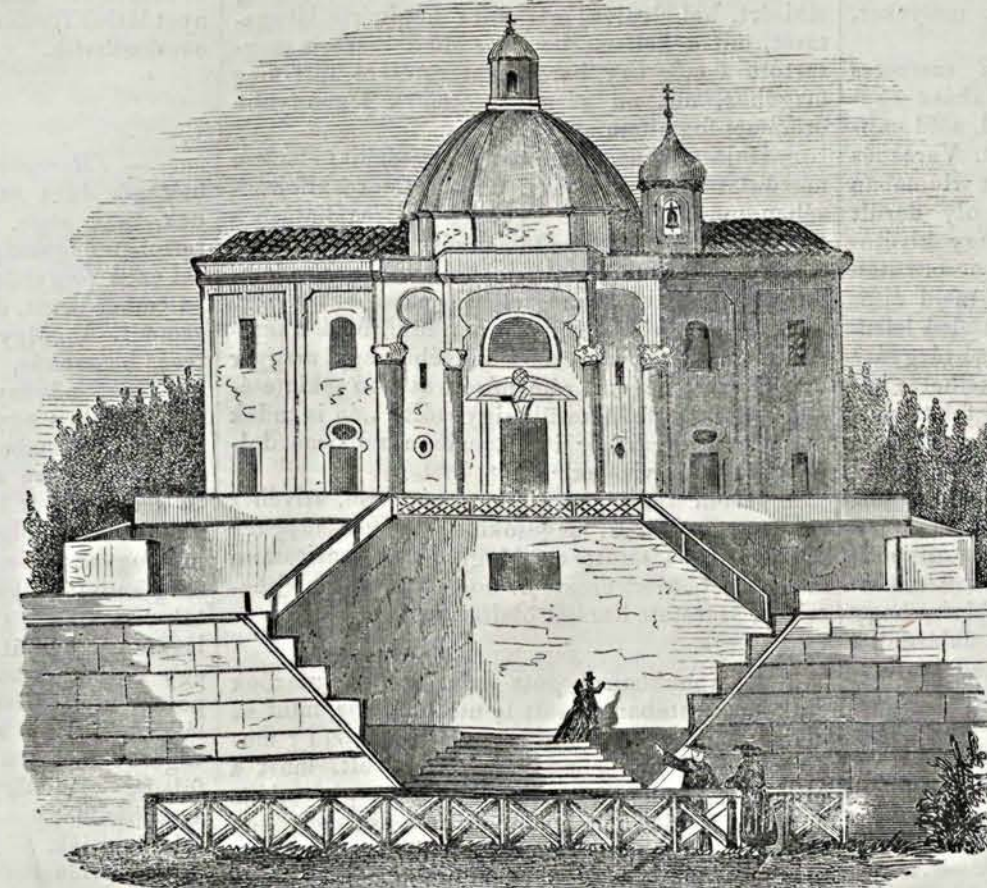
A Monte Mario-t csaknem oly jól ismertem, mint bérkocsiosom. A szent Péter egyház s a Vatikán mögötti egyenes — körülbelül egy óra hoz-

szükség — ut vezet oda. A város minden magasabb tére s sétányáról látható, de innen tekintve, koránsem mutatkozik oly nagyszerű pontnak, mint a minó világság. Nagyonbár olaj- s fűgefűkkel bővölködő kertek borítják, de nem annyira ezek, mint ama néhány elszórt villa s zárda vette igénybe figyelmemet, melyek itt ott festőileg mutatkoznak rajta, s melyek egyikének ablakában már szinte láttam képzetemben a világtól elvonult nagy maestrot, kinek színről színre való láthatása vezetett egyedül az örökvárosba. Másfél órai kocsiút után, mely alatt folyvást nőtt felizgatottságom, végre a nevezett hegy tulsó oldalára értünk, hol leszállva egy kis zárda előtt, annak kapuján kopogtattam. Igénytelen külsejű szerzetes jelent meg, ki is e kérdésemre: „Il signor maestro Liszt“ azonnal készen nyilatkozott engem kissé távolabb eső lakásához elvezetni. Megköszöntem szíveségét, s csak utasítását kértem, mely is a Convento santa Rosaria felé irányult. Midőn bérkocsiosom ezt hallá, azonnal felkiáltott: „Ah! most már tudom signore, hogy kit keres; nemde azt a híres maestrot, kit ő szentége a pápa is meglátogatott? Ott lakik az első épületben, melyet legelőször elhagytunk. Valóban resteltem, hogy azt kerestük, kinek lakását itt a legutolsó gyermek is ismeri; midőn még a városban lakott, magam is tömredék idegent hordoztam hozzá, s mint mondják ezt unta meg s azért költözött ide fel a hegyre.“ — Mosolyogtam a rögtönzött cicerone szavain s tovább hajtattam a kijelölt hely felé.

Végre elértem ama kies fekvésű, félig templom, félig zárda-forma épülethez, mely „Convento santa Rosaria“ nevet visel, s mely a Monte Mario legeszerencsésebb pontján fekszik. Ennek két ablakos nyugati része képezi jelenleg nagy hazánkfiának ideiglenes tartózkodási helyét. Etlelve a kegyelet és bámulat érzetétől, szorult szívvel léptem ki a kocsiból.

Liszt nem volt honna, de amint a zárda kapu állt, — ki szakács, harangozó s a maestro szolgája is egyszersmind — egy fél óra mulva hazatértem a szokott sétautjából. Bérkocsimat elevesztve s a zárdai universális felügyelővel bevezetvén párbeszédem, leültem az erkély egyik padjára, hogy bámuljam a nagyszerű látványt, mely előttem feltárult. A Campagna egyik sík része az Albano hegyektől a tengerig, hasitva a Tiber (Tevere) folyó által, vagy száz várost és falut tüntet fel előttünk, míg a megszámlálhatatlan tornyok s kupolákkal behintett örök város, mintegy órányi hosszúságra nyulik el alattunk. A roppant köt-

meg közöl, mint két óriás úgy emelkedik ki a Colosseum s a Szent Péter temploma, mely utóbbi majdnem egészen a hegy oldalához látszik illesztve lenni. E pontról nemcsak a legnagyobb, legelragadóbb kilátások egyikét élvezhetni: hanem a világtörténelem tanulságos eseményein elmerengve, felemelkedhetni szívban és lélekben az

Liszt Ferenc lakása Rómában. — (Convento santa Rosaria.)

eszmék s érzemények legköltőiesb régiójába. — Megfogható lett előttem, hogy egy oly magas röptű lángész mint Liszt, miért választá éppen e zárdat lakhelyül. Ha ablakából kitekint, szívja a levegőt, mely egykor a világ legdicsőbb hőseit, költőit s művészeit éltet; látja a klasszikus föl-

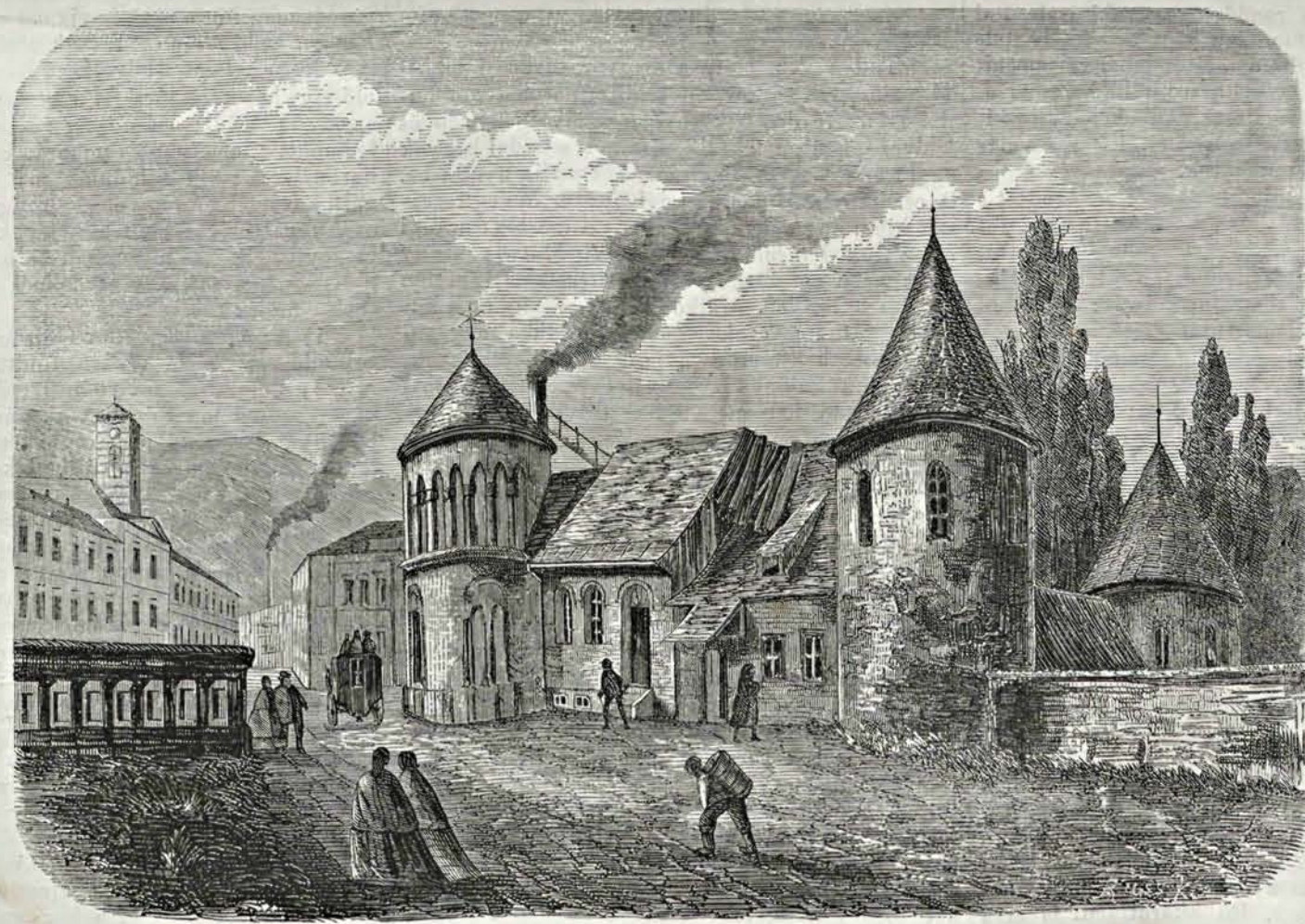
egyévre, kik felém közeledtek. Az egyik Liszt volt, a másik pedig egy fehérbárát. Azonnal felugrottam s nem késtem elbe sietni. Midőn bemutatam neki magamat, s elolvasta az ajánlólevelet, melyet Reményi Ede barátomtól vittem magammal, a legszívesebben üdvözölt s ki-mondhatlan örömet érzett afelett, hogy mint magyar felkerestem néma magányában s bennem imádkozt kedves hazáját ölelheti! — Felvezetett lakásába, mely minden tekintetben a legnagyobb egyszerűség, visszavonultság jellegét hordja magán; egészen felvidult, mintegy újraszületett, s annyi barátság, előző-kenységgel halmozott el, hogy mindezt nem annyira csekély személynek — kiről életében sem hallott — mint magyar lételemnek, ki benne hazája édes emlékeit költém fel, tulajdoníthatom. — Beesteledvén az idő, gyertyát — vagy mit is mondok, a Campagnában szokásos olajmécset — gyújtott s azt egy poros, elhangolt zongorára téve, elővette Szent Erzsébet című oratóriumának vezérkönyvét, s minden felszólítás nélkül eljátszotta s élénkelte belőle a magyar indulót és kart, oly magasztos áhitattal, mintha csak forró imát mondott volna a magyar nemzet boldogsága s dicsőségére!

Még ezután sokat, igen sokat játszott szokása ellenére, mert újabb időben e kegyében kevés idegen látogatót szokott részesíteni. Midőn lángoló tekintettel felkelt zongorája mellől, derült arccal így szólott hozzám: ime megmutattam önnek, hogy mit mi-velek öreg, elhagyott napjaimban; mondja el odahaza, hogy még tudok, s látott lelkesülni; hanem a propos! On mint műkedvelőt mutatta be magát, tehát mutassa meg nekem ön is, hogy mit tud. Oly kedélyes, s bizalmat gerjesztő hangon

intézte hoz-zám e tréfás szavakat, hogy rövid szabados után csakugyan leültem a kegyetlenül elhangolt zongora mellé, s megmutattam neki, hogy mitsem tudok.

Mig a vacsorához szükséges rendelkezést megteendő, kis időre eltávozott, alkal-mam volt, lakásának butorzatát s egész elrendezését figyelmesen szemügyre venni. Két szobából, s egy kis alvókabinéből áll az egész. A butorok kivétel nélkül egyszerű fűből készülvék, semmi sem emlékeztet valami fényűzési hajlamra; dolgozó

asztala, mely nagy táblakból van összetéve, az egyik szoba közepén áll; könyvek, hangjegyek, zeneművek, partitúrák s kéziratok, genialis rendtelenségben hevernek rajta, melyek között nagy örömmre szolgált észrevehetni a magyar zeneirodalom több kiváló terméket is, s ezek közt Mosonyi M. összes műveit; néhány faszék, szekrény s

Budai császáralom. — (Miskowsky Gy. rajza után.)

det, mely annyi világraszóló esemény színhelyeül szolgált, s tüzes képzeldésével maga körébe varázsolja a letűnt nagyságok örök szellemeit, s magasztos eszméi megvalósításához azok emlékéből merít művészi ihlettséget. Ábrándozásomból a fentebb említett zárda felügyelő ébresztett fel, figyelmzetvén két

hangjegytartó képezik a szoba többi burkolatát. Bámultam, s egyszeresimondhatatlan fájdalommal éreztem a halhatatlan művész jelen cinikus életfolytatása felett, ki lemondva a világ hiúságairól s az egykoron őt királyi fényvel övezett pazar sybaritai környezetéről, csak az isteni művészetnek él, nem ismervén egyéb gazdagságot, mint szive s lángelméje gyöngyét, melyeket megtartott magának, visszaadván cserébe a világnak, egész félóránra, csaknem a Vatican kapujáig elkísért, hol elválva, másnapra megígérte látogatását, mit a kellemetlen esős idő dacára is megtartott s még egy barátságos estélyre hitt meg magához, mit én természetesen a legnagyobb örömmel fogadtam el.

Haja csaknem egészen megőszült; hanem mozdulatai, magatartása, ugyszinte arckifejezésében még mindig az egykori delejes hatású s mindent magával ragadó művész s lángszere ismerünk. Még mindig elbájol kellemes s szellemes társalgásával, s még mindig az az egyéniség, ki lélekben örökké ifjú fog maradni. Midőn fentemlitett „Erzsébet” című művéből egy magyar dalt játszott nekem, rám nézett átható tekintettel, s egészen fellelkülvéig szólott: „én is tudok ám magyarul, habár itt Rómában zsinóros dolmányt nem is viselek.”

Midőn végképen elbucsztam tőle, szívéhez szorított, megölelt, megcsókolt s „*éljen a magyar!*” szavakkal bocsátott el. Megindulva szorítottam meg kezét, mert éreztem, hogy bennem felejtette, szeretett hazáját ölelte meg!

A lapunkban hozott rajz, melyet utazónk csak egy futtatban másolt le utikönyvébe, mint az aláírás mutatja, a *convento santa Rosaria*-t mutatja; ezen épület egykor zárdá volt, most a Monte Mario n szerzetesek lakó közeg plebanialis épülete. Lakik benne a plebánus, két szolgálattevő szerzetes és *Liszt*, ki az épület nyugati részét lakja két ablakkal. A többi ablak a templom, folyosó s a plebánus lakosztályához tartozik. Szomszédságában a villa Stuart, háttérben pedig, a hegy túlsó oldalán észak felé, van a *convento S. Onofrio*, mely Lisztnek rendes étaultája. Itteni lakásában részesült ama nagy, ritka kegyelem és kitüntetésben is, hogy a pápa meglátogatta s tovább időzött nála másfél órával.

A budai császármalom és Lukács-fürdő.

Tudva van, hogy a magyar fővárosi lakosságának egyik legnevezetesebb mulatóhelye a budai császárfürdő és környéke, mely igen szép és kedvező ponton fekszik, ott hol a budai hegyek egyik ága csaknem egészen a Dunáig nyúlik be. A császárfürdő nagyon régi fürdő. Meleg forrásait hihetőleg már a rómaiak is ismerték; a régi magyarok *felhőviznek* nevezték. Mátyás király alatt az itteni fürdők kicsinosítottak. S midőn később a törökök uralkodtak az országban s különösen Budán, ezek a meleg fürdőket még nagyobb becsben tartották, pompás épületeket raktak ide s különös szeretettel ápolták. A mai császárfürdő helyén Kaplia fürdője volt, egy nyolcszögű épület, azután Velibég fürdője volt a legszebb és legjelesebb. Tágas előszobából, ment az ember a fürdő belsejébe, melyet öt kupola ékesített, ezek közül a nagy kerek fürdő feletti középső kupola különös szépséggel volt építve. A többi négy kupola külön fürdők felett emelkedett a négy sarokban. A középsőt 12 oszlop hordá.

Mind e régi épületeknek már ma kevés nyoma van a császárfürdőben. A mi még legépebben maradt fenn s a mi leginkább hirdeti a hajdani török világ hatalmát, az az a mai császármalom, melynek kerek tornyait s romlózó épületeit rajzunk mutatja.

A krónika írja, hogy a budai gazdag melegforrások tövébe a törökök, különösen Musztafa basa, több malmot építettek, s ez építményeket erődtített kőfalakkal kerítették be. A fennmaradt két torony is afféle védműnek látszik. Itt áll a mai császármalom, melynek kerekait a fürdőből kifolyó meleg víz hajtja, mielőtt a Dunába omlának.

Ezen császármalom parkká alakított tágas udvarában van a *Lukácsfürdő*, mely a császárfürdő forrásokkal melegező vízzel bírván, ennek tözsomszédságában újabb időben igen nagy látogatásnak örvend. Az utóbbi években tulajdonosa sok gondot fordított a fürdő kicsinosítására,

tisztán tartására s a fürdőt magába foglaló kerépolására. A sokáig pusztán állott hely most már évenként számos látogatónak örvend, s Budapest fürdőintézeti között méltán foglalja el megillető helyét.

A képiünk háttérben látható újszerű tornyos épület a császárfürdő tulajdonosainak, az irlgalmasszerzetnek zárdája, melynek nagy részét nyáron fürdővendégek lakják. A legszebb háttérben Werther-féle gőz- és maláta-fürdő magas kéményét látjuk füstölni. Fürdők dolgában Buda nem panaszkodhatik.

Egyveleg.

(*Méregvölgy Jáva szigetén.*) A hirheltet méregfa Jáva szigetén, melyet „*Upas*”-nak hívnak, csak rege, de a „*Gua Upas*” méregvölgy rettenetes igazsága. *Balur* kerében fekszik. Közélen völgyhöz utalatót gerjesztő szag üti meg az ember orrát, de a völgy szélén nem érezhetni semmit. A völgy kerülete mintegy félkörföldet tesz, hosszukás, 30–35 láb mély, talaja egyenes, sík, növényzet nélkül, de emberek, tigrissek, lovak s egyéb állatok csontvázaival előzőnölve. Az ember sem gőzölget, sem nyílást nem vesz észre a völgy alján, s ug látszik, hogy ez keményedett homokból áll. Utazók rövid idővel ezelőtt a völgybe 18 lányira hatoltak le, hol még ugyan vehettek léleket, de amaz utalatos szag annyira elkábította őket, hogy kénytelenek voltak visszatérni, s a kísérletet saját életük veszélyeztetése nélkül tovább nem folytathatták. Tehát egy kutyát dobtak a völgybe, mely 14 másodperc után összerogyott, de még 18 percig lélekezett. Egy szárnyas állat, melyet kísérlet végett szintén ledobtak, másfél perc múlva megfuladt. — A völgybeli lég ezen rettenetes hatását az abban nagy mennyiségben kiömlő szénának tulajdonítják. — *A. B.*

(*Böngészetek.*) *Cladius* császár (uralkodott 41–54 Kr. u.) halála előtt néhány évvel egy nagy üstökös csillag járt fel sok ideig, és véres esett; a Praetorianus, vagy testőr katonák zászlóját a mennyik megütötte. A győző Jupiter templomának ajtaja magától kinyílt, és mindenki tisztviselői rendből egy-egy ember meghalt Rómában. — *Nero* császár (uralkodott 54–68. Kr. u.) születésnapja rettenetes volt. Ugyanis kora reggel, naptámadat előtt, napfényhez hasonló világsugár sugár vette körül; és midőn a jósok azt mondták, hogy császárrá lesz, de anyját, Agrippinát meg fogja ölni, anyja azt mondta: „nem bánom, hadd öljön meg, csak uralkodjék!”

Nero halálát a következő jelek előzték meg: először, hat hónapig járt fel egy üstökös csillag — szokáson kívül; másodsor: *Nero* asztala előtt lecsapott a mennykő és poharat kezéből kiütötte; harmadsor: a földindulás sok várost megrongált, s Rómában nagy éhség uralkodt; negyedsor: az Augustus császár temetőjének ajtaja magától megnyílt, s szótart jött onnan ki, mely *Nero* tívta. — *Jeruzsálem* veszedelmét meglező jelek ezek voltak:

1) Az égen. Egy kard forma fényes csillag egy álló esztendeig a város fölött állott.
2) A holdban, melyben tizenkét egymásután következő-éjjelen volt fogyatkozás.
3) A levegőben. Naplemente előtt szekekek és négylovas szekerek hadakozók látszóttak annak egész vidékét össze-vissza futkosni, és a felhőkben fegyveres seregek verekedni.

4) A templomban: a) A pogácsák ünnepén (Husvétban, pascha ünnepén) mely akkor április 8-ára esett, különös fényesség vette a nagy oltárt körül, ug hogy azt gondolták, hogy maga a nap. b) A templomnak keleti rézkapuja, melyet húsz ember nagy nehezen birt beárni: éjjeli hat órakor, azaz éjfélben magától kinyílt, ámbar erős plázzel és rézkilincsel volt bezárva. c) Az áldatra vitt tehén a templomban bárányt ellett. d) A papok Pünkösdben a szent szolgálat végett a belső pitvarba menvén, először zörögést, azután zengést, végre ilyen világoan érthető szótart hallottak. „*Költözünk el innét.*”

— Kr. sz. u. 84-ik esztendőben felette sok bor és élet teremvén, az akkor uralkodó *Domitianus* császár azt vélvén, hogy a szőlőmunkálat miatt fel fognak hagyni az emberek a szántással; tehát megtöltötte, hogy Olaszországban senki többé szőlőt ne homlitsen, se ne ültessen; egyébutt pedig a római birodalomban mindenütt parancsolta a szőlőtőkék kiirtását és helyébe gabona vetését; de mivel ezen tetteért kiusfolták: parancsolatját visszavonta. — *G. B.*

Egyház és iskola.

(*Gyűzmissék.*) Hildegard főhercegné szony 6 os. fensége emlékeztetése a 8-án Budán a várlebania-templomban, — 9-én pedig Pesten a belvárosi p'ebániatemplomban ünnepélyes gyűzmisséket tartottak, melyeken az összes főhatóságok s a boldogult főhercegnő emlékeztetést megőzött lakosság közül is sokan megjelentek.

(*Gyűzmissék Szécheny'ért.*) E hó 8-án, mint Széchenyi halála napján, a legnagyobb magyarrét Budapesten a következő templomokban tartottak gyűzmisséket: az egyetemi templomban reggel 6 órakor; a kegyesrendieké reggeli fél 8 órakor; a budai várlebania templomban, valamint a pesti József- és Teréz-külvárosi parokiákban s a szerzváti délelőtt 9 órakor; a pesti főplebánián, valamint a Lipót- és Ferenczkülvárosi templomban, ug a pesti Szent-Ferencziéknél, valamint a budai várkapólnában délelőtt 10 órakor.

(*A pozsonyi székesegyház*) művészi megújítására egyesült alakult, melynek alapszabályait a helytartótanács már megörécsítette, s mely azonnal foganatba veszi a székesegyház megújítását, mielőtt résztint a tagok aláírásai, részint gyűjtemek utján 20,000 ftja gyűl össze.

(*Lándor nyugdíjazása.*) Azon nyugdíj-szabályzat, mely a tanároknak 30 évi szolgálat után nyugdíjra teljes fizetéseket rendel: legújabbban a selmeczi, leoben és pribrani magas bányászati iskolák tanári személyzetére is kiterjesztették.

(*A kanizsai főgymnasium ügye*) az ottani tanácssteremben h. hó 20-án volt tárgyalás alatt. Az elvet örvendetes részvétel fogadták, s azonnal bizottmányt alakítottak a szükséges lépések megtételére.

(*Az izraelita isko'augy*) szabályozására a magyar kir. helytartótanácsnál összeült bizottmány, már befejezte munkálatait. — Bécsben pedig a „W—” sz. 8 nap óta több magyarországi rabbiból álló küldöttség időz, mely körülbelől 200 rabbi által felhatalmazva, Ö Felsőnével fogadtatástért kérényez, hogy a Magyarország felállitandó rabbi tanintézet tervezetét legf. szentesítésé elé terjeszse.

Ipar, gazdaság, kereskedés.

(*Kereskedelmi bukás.*) A fővárosi kereskedelmi körökben némi feltűnést tett azon meglepő eset, hogy Werther Frigyes, budai gőzmalom-tulajdonos felfüggesztő fizetését. A passiva több százezer ft, az activvagyonról még semmi biztos hir.

(*A magyar borok*) jó keletnek kezdenek örvendni a külföldön. Gróf Nádasdy Lipót Gyorokon s Mésenes termő vörös bora kedves zamatjával és erejével nagy figyelmet gerjesztett a külföldön. A mult napokban is nagyobb mennyiséget szállítottak Würtemberg gróf Knyfhausen és báró Rakwitz részére, kik legnagyobb elismerésük kifejezéséül 96 fűjával fizették akóját. Hir szerint több német fejedelmi ulvar részére is történtek már megrendelések.

(*A magyar bányavárosokból*) az arany-és ezüst kildemének Bécsbe most már ismét minden hóban rendszeren folynak. A szállitmányok folyvást tetemesek, különösen az arany-termelés jelentékenyen növekedett.

(*A malnok száma hazánkban.*) A legújabb összeírás szerint jelenleg az országban 147 gőzmalom, 70 mím dom, 9173 pataki malom, 7966 szárazmalom, 475 szélmalom, 4301 hajómalom, s így összesen 22,132 malom van, melyek együtt vége 30,196 köre örölnek.

(*A miskolci gőzmalom*) építést már megkezdették s az alap kisértésén tul vannak. E malom részvények utján a város keleti szélére tervezték, s ez évi július hóra kellett volna elkészülnie, de az anyagokat szállító fuvarosok hiánya miatt ez nem történhetik meg. — A keserves elékü mult évi marhavész kipusztította, a szárazság szülte takarmányhiány pedig eladatta az igazonó marhákat, s így most a közel vidék nem képes egy ily nagyobb szerű épület anyagai fuvarozásához a kellő szekeres erőt kiállítani. — Kézi napezmosokban, jó árért, bőség van, de amazok nélkül ezek sem dolgozhatnak, s így megtörténhetik, hogy a közönségre nézve kivánatos gőzmalom csak a jövő évben kezdi meg várva várt működését.

TÁRHÁZ.

(*Izlandi kenyér.*) A szükség sokra ráviszi az embert s a jelen inség id jén nem lesz érdekelten emondanunk, hogy az izlandiak minő kenyérrrel üzik öhoiket. Lapponyból, (Lichen islanidicum) készítik kenyereiket, mely növény nálunk is Arva, Liptó, Turóc, Mármaros és hihetőleg hazánk más több magas hegyén, földön és kövön bőven nő; felül kékes, alul fehér, s egy-két lányi magas. E hasznos növény a mellfájalmakat is gyógyítja. Sütökemencében avagy kályhánjól megszáraztva, el nem égetve, mozárában szépen porrá török s megszitálják. Ebből három rész, egy rész rozs árpa vagy zabliszttal vegyítve, szokás szerint megdagasztatik, s annak idején bevettetvén, egyéb kenyérnél tovább hagyanó a sütökemencében, egy hüvelyknyi vastag kerek vagy bármint alakban. Igaz, e kenyér keserű ízű, de csak hamar megszokja azt az éhez nyne. Izland lakosai egész éven át ilyen kenyérről élnek. (Csak egyik szegények, s adja az ég hogy rá ne szoruljunk!)

(*Borsasz., borkó- és borolajgyár*) létesült *N. Gombán*, mely már is működik, s az ottani bortermelő vidékre nézve valóban áldásos lesz, s mennyiben az eddig majdnem értéknélküli anyagok szép kelendősségű áruikké változtatja. Napi fogyasztása 40–50 akó nyersanyag, melyből 3–3½ akó 21 fokú borsasz. s 80–100 font borkó készül. Ez is egy új és hatalmas lépés a gyárpar gazdag term. melynek idővös hatását bortermelő országunk hova-hamarabb érezni és áldani fogja.

(*A keleti marhavész*) a legújabb hivatalos tudósítások szerint a határvidékek területén kitéte napjától számítva, 21,514 darabnyi marhavészesség okozott, s azokivül még 1531 juh és 190 darab kecske hullott el ezen vész következtében. — A gradiskai határezred területének kivételével, hol a vész még folyton dühög, a többi járványhelyen csupán elkülönített vészszettek fordulnak elő. — Horvátország egyéb részeiben a vész, Pozsega város kivételével, teljesen megszünt, és eddig 5 város és 5 megyéhez tartozó 121 helység 34303 darabnyi összes marhalétszámból 7165 betegülést okozott, melyből 1318 db. meggyógyult, 5598 elhullott, és 249 agyonveretett; minőfolyta az összes marhavészesség 5847 darabra rug. — Bosnyakországban a vész sokkal enyhébben mutatkozik. Ugyanezen ország lakosainak egészségi állapota általában kielőgő.

(*Kártékony férgek.*) *Budánról* Bácsmegegyéből e hó elejéről a következő sorokat vesszük: Alig kezdenek reményeink az idei kezdetben alkalmas időjárás által éledezni, ismét egy más nem várt csapás, aggodalommal tölti el kebleinket; — és méltán, mert ha már egy természetlen év igen sok munkás magyart az eddig elötte ismeretlen koldusbotra juttatott, mi lesz, ha a ránk jövő aratás is: silány leend? Ezen valószínűsége pedig el kell készülvé lennünk, mert noha az idei időjárás eddig alkalmasnak mutatkozott, és vetéseink a legszebb tenyészésnek indultak; egy más csapás által fenyegettetnek, és ezen csapást a földben levő bizonyos férgek okozzák, melyek igen so: helyen a vetéseket dőlönként pusztítják el. A buza, árpa, zab, repce, mely néhány hét előtt is buján hajtott, ug hogy a legszebb és leg-gazdagabb aratásnak reményét kelté bennünk, — most gyökerestől kirágva, elannyira, hogy nálunk a legtöbb helyen a vetést kénytelenek a gazdák felszántatni, és újonnan bevettetni. Vajha ez ártalmas és kiszámíthatatlan kárt okozó férgek ellen valami óvszert tudnánk! Időjárásunk folyton esős hűvös széllel vegyest, mi a tenyészetet nem kissé hátráltatja. Még eddig a fagytól mentek voltunk.

Közintézetek, egyletek.

(*A tiszai vasut-ársulat*) részvényeseinek közgyűlése Bécsben, a társulat helyiségeiben apr. 30-kára van kitűzve.
(*A debreczeni István-gőzmalom társulat*) a mult hó 28-án tartotta tavaszi közgyűlését. Az igazgatóválasztmány jelentése szerint az üzlet eredménye a mult évben is meglehető volt, ug hogy a mult év utolsó napján egy 100 pengőfős részvényre 184 ft. 88½ kr. vagyonérték esik a tehermentes vagyonból; és mindamellett hogy a társulat a volt igazgatók emlékére 10 ezer forint alapítványt tett, s a helybeli szűkölködők éllembre s munkildoktatására 4142 ft. 40 krt., kildatni rendelt: egy-egy részvény után most is 30 ft., osztalék jut, mely az eredeti részvények elő-mutatójának május 1-től decz 31-éig fizetetik.

ki. A mult év utolsó felében 15,239 köböl buza, 5670 k. rozs, 1023 k. árpa gyártatott föl: összesen 21,933 köböl, 3,666,648 font sulyly; a közönség részére pedig 5,09,081 font vegyes gabonát örtöttek meg a gőzmalomban. — A közgyűlésre kitűzött tárgyak elintézése után a társulati elnök, a kilépett választmányi tagok névben is az alapszabályok értelmében lemondott. A korelnök által kinevezett bizottságok által a beadott szavazati izek összehámmittatván, elnökké Komlóssy Imre, választmányi tagokká pedig orvos Kmethy Pál, Kiss Lajos, Farkas Ferencz, és Sesztina Lajos általános többséggel újonnan megválasztattak.

(*A kolozsvári nemzeti színház ügyében*) az erdélyi országos színházi bizottmányi felszólitást intéz a hátrálékban levő részvényesekhez, hogy hátrálékaikat május 15-ig letisztázzni iparkodjanak. A még künn levő adósságok összege a 11 ezer forintot meghaladja tehát oly tekintélyes összeg, melyet nélkülözni az intézet és a kitűzött czél kozzakztatása nélkül nem lehet. Az országos színházi bizottmány, bízván az illeték hazafüli buzgalomában, reméli, hogy a kellemetlen és költéses, — de végre is el nem mellőzhető törvénykezési utra légsajnos kénytelenségétől meg lesz kímélve, s a jelen végső felszólításra mindenki sietend, kötelevényileg biztosított tartozásait a kitűzött időre önkénytelen befizetni, minek könnytésére vidéki megbizottokul: Kolozsmegegyében Szacsavai Sándor, Zilahon tanár Baczó Gábor, Dézsen R. th. Pál gyógyszerész, M.-Vásárhelytől Jeney Károly gyógyszerész, Tordán Puhl Ignác, Hadréva Szilvási Miklós, N.-Enyeden B. Kemény Istv., Gy.-Fehérvártól Elekes Károly, Szászvárosban és Déván gr. Kun Gotthard, Zarándmegegyében brádi leltész Zachariás Dániel, Kükkölmegegyében Szilvási Sándor, Sz.-Udvarhelyen Gyárfás Domokos, Három-zéken Székely Gergely, Csíkszebenben csitkapolczai Lázár Dénes, Pesten Radnothfűj Sámuel, Bécsben Topler Károly, N.-Szebenben Herzsényi Samu urakat kérte fel, kik a hozzájuk megküldött névsorban kijelöltekhez a tartozásokat is kimutató külön felszólító leveleket eljuttatandják, s egyszeresimond a hátrálék összegek átvételére, s nyugtázására is megvannak bízva.

(*A pápai takarékpénztár*) 1863-ki évi üzleti forgalma 196,626 ft., melyből ingatlan javakra adott kölcsönre 29,550 ft., előlege észkre 26,469 ft., váltólezámmal 109,963 ft. fordított. Ebből látszik, hogy ez intézet, a maga vidékén elég szépen működött a hitelre szorult felek gyamoltságában. A részvényi alapitka 75% a 22500 ftal szerepel a bevételben, a vagyonállapot 82,042 ft. s így szintén virulónak mondható.

Balesetek, elemi csapások.

(*A közömbös mult hét*) ga dag volt a szerencsétlenségében; ugyanis öt nap alatt Pesten három öngyilkosság történt: kettő pistolylövés, egy pedig akasztás által. — Azonkivül az utczán gu áit és következtében két férfi mult ki hirtelen; míg egyik éjjel a három-dob és sip-utca szögletén egy targonczást ruháitól megfosztva és meggyilkolva találtak. — Még it: sincs vége. Egy szent-andrei nő a Dunába fullt; továbbá egy katoná, súlyosan megbesebített szuronyával egy ismeretlen leányt, kit hihetőleg hűtelen kedvesének hitt. — Az apróbb szerencsétlenségeket, például hogy a hűtelen szerelem itt-ott hány sebet ejtett a sziveken, nem is említjük.

(*Villámütés.*) A mult hó 30-án *Tárkavi* mellett a villám egy tanyába bötütvén, két embert agyon sújtott.

(*Leégett gépgyár.*) *Jankó* Vince kolo-svári gépgyára e hó 1-jén a lángoknak esett martalékul. Mint írják, 15,000 ftig volt biztosítva.

Mi újság?

(*Az aldunasi kopár-képtésíté*) közelebb-ről munkába veszik. Az illető szerződés Pestvárosa és Discher építész között a mult hó utolsó napján iratott alá.

(*Tetszhaló t.*) Kassán a napokban egy Orsolya rendű szék kétszer halt meg. A mint előző-ké volt terítve, három órai pihenés után fölemelkedett a ravatalon, mert csak tetszhaló környékezé; de e borzasztó eset után egy hét múlva csakugyan meghalt.

(Az udvari gyász) Hildegarde főhercegnő halála miatt, legfelsőbb rendeletből apr. 5-től kezdve egy hónapig tart; még pedig az első két héten mély, azután pedig félgyász fognak viselni.

(A súly az inséges vidékeken.) Mint a rossz táplálkozás következménye, több helyen kitört; így Csanádmegyében márt. 15-ig 643 egyént támadott meg. Aradmegyében is több helyen kiütött.

(Vörösmarty szobrárt Székesszérvárott) valószínűleg a díszes megyetérén fogják felállítani. Sokan a belvárost és Széchenyi-utczát összekötő térre ohajtanák, de ezt előbb parkká kellene átalakítani, mihez most költség nem igen van.

(Magszűnt lap.) A „Magyar Izraelita“ szerkesztője kijelenti, hogy lapját ideiglenesen megszünteti azon okból, mert más programot kelle filterjesztene, mely eddigelé nem nyert jóváhagyást. Ha az új program szentesítést nyer, lapját folytatja.

(Egy szomorú kép az életből.) A főváros egyik becsültebb nagykereskedőjét oly csapás érte, minőnél nagyobbat apa és üzlettemer alig szenvedhet. Huszonkét éves fia, ki igen kitűnő tehetséggel s a legutóbbi időkig ritka buzgalommal segédkezett üzletének, néhány nap előtt, vak szenvedélytől ragadva, egy fiatal zsidó lányával, s atyjának nagy mennyiségű készpénzével, eltűnt. A pénzárban három ives naplózerű iratot hagyott hátra, melyben leírja, hogy kénytelen volt ezt tenni; beláta a történetet balkövetkezéseket, de nem birt ellenállni; engedjenek neki időt, és mindent jóvá teend. Nem remélte, hogy atyja beleegyeznek terveibe, s ekként a legszomorítóbb lépésre, azánta el magát. A szegény apa nem csak fiát veszít el, hanem vagyona legnagyobb részét és üzleti jelentékeny állását is.

(Szerecsen a szerecsendültségben.) Nehány hóval ezelőtt említtük, hogy egy fiatal grófnő, W-n Jolán kisasszony, Pesthez közel Bényén kereszttől lőtte magát. Nyájás ápolás, hű gond és buzgó orvosi segély azonban maig is fenntartották életét. Sőt már állapotja javul, s a szenvedőknek gyakran jó kedve van. A golyót kivevők testből, s van remény, hogy megmaradhat.

(Uj lap.) „Iskolai kistükör“ cím alatt magyar katolikus gyermeklap indul meg Pesten, május első hetében, 8-12 éves gyermekek számára, oktató és mulatóttal tartalommal, Bárány Ignác, kath. tanítóképzési tanár szerkesztése mellett. Előfizetés: három óra 80 kr., mely a szerkesztőhöz (Pest, kétlyul-utca 31-ik szám) küldendő. A lap megjelenik hetenkint félíven.

(A békési dalárda) husvét másod napján hangversenyt rendezett az ottani inségesek javára, kiknek száma meghaladja az 1700-at. A hangversenyt Hajnal Ábel lelkész és inségbizottmányi elnök megható alkalmi beszéddel nyitá meg. Azán többen szavaltak, mások énekeltek és zongoráztak. A szép számú közönség kuszorukkal és zajos tapokkal jutalmazta a közreműködőket. A tiszta jövedelem a szűkölködők részére több 200 forintnál.

(Névváltoztatás.) Felsőbb engedélymellett Krenn Győző orvosszigorló, „Faludy“-ra változtatta vezetéknevét.

(A bécsi főrangú hölgyek műtárlata) a magyarországi szűkölködők javára e hó 15-én nyílik meg, s május 1-ig tart. Szép siker remélhető.

(Segélyezés Zürichből.) Schindler és Escher gyártulajdonosok Zürichben a magyarországi szűkölködők részére pénzt, élelmi szereket és vetőmagot gyűjtöttek. A kereskedelmi miniszterium felszólítása folytán pedig a Ferdinánd-északi vas-pálya és a déli vas-pálya-társulat ama küldemények ingyen való szállítására késznek nyilatkoztak.

(Lovagjátékok Kolozsvárt.) Az erdélyi főrangnak a magyarországi szűkölködők javára lovagjátékokat szándékoznak rendezni Kolozsvárt, melyben a résztvevők korszerű jelmezekben fognának megjelenni.

(Mégült vabló.) Kara Miskát, a híres rablóvezért, mult hó 27-én reggel 5 óra tájban a csendőrök agyonlőtték a Kadarkut melletti erdőszélig hosszas cselvetés, üldözés után. A haramiavezér majd fél mérföldnyit futás után egy fa mellé húzta magát, s még itt is elszántan osztogatta a lövéseket, míg 10 általa tett lövés után a csendőrök végre találták, s 28-án dél tájban halva vitték be Kaposvárra.

(Az aradi vár egykori parancsnoka), b. Berger, e hó 2-án Sopronban, élte 97-dik évében meghalt.

(Jótékonykezű hangverseny.) Sopronban az ottani dalárda a magyarországi szűkölködők javára hangversenyt rendezett, mely az említett célra 212 ft. 29 krt. jövedelmezett. Gr. Széchenyi Dénes, és Schwabenau udv. tanácsos Linzből tetemes föllíftetésekkel járultak ez összeghez.

(Haldózás.) Travník János zeneszerző e hó 3-án Pesten, élte 48-ik évében agyvelgyuladásban elhunyt. Béke hamvait!

(Haldózás.) Hubó Hubay József, udvari tanácsos, a hétszemélyes tábla közbírája, e hó 6-án hosszas betegség után, jobblétre szenderült, élte 74-ik évében. Hílt tetemét Pesten e hó 8-án tették a hely. egyház sírboltjában örök nyugalomra. Pihenjenek békével hamvai!

(Adakozás Haleből.) A németországi hal-lei ref. egyetemen levő „Hungaria theologiai kör“ 15 főt és egy darab két forintos tallért küldött a szűkölködők javára.

(Adakozások.) A Vasárnapi Ujság szerkesztőségéhez mult héten beértek: Az alföldi szűkölködők számára: Baltavárról többen, Magyar Imre által 5 ft. Herczegszőlősről Vágó László, ref. lelkész 4 forint.

(Mult számunkban az adakozási összes summa hibásan van írva 2149 ft-nak; az összeadási hiba kiigazítása után helyesen 2154 ft. 20 kr-nak stb. kell állania.) Eddig begyűlt összesen 2163 ft. 20 kr., 150 frank és 61 darab cs. arany.

Nemzeti színház.

Péntek, apr. 1. Először: „A nagyanya.“ Irták D'Emmeri és Edmond; Franziából ford. M. Sz. L.

Szombat, apr. 2. Couqui Claudina a bécsi operaszínház első táncosnőjének első vendégjátékául: „Farsangi kalandok.“ Vig ballet 3 szakaszban. Irta Borri Pasquale. Zenéjét szerzte Strebinger.

Vasárnap, apr. 3. „Dobó Katica.“ Népszínmű 3 felv. Irta Tóth Kálmán.

Hétfő, apr. 4. Az ünnep miatt a színház zárva. Kedd, apr. 5. „Linda.“ Opera 3 felv. Donizettitől. Murska búcsufellegpte.

Szerda, apr. 6. „Farsangi kalandok.“ Ballet 3 szakaszban. Couqui Claudina második vendégjátéka.

Csütörtök, apr. 7. „Szerelmes ördög.“ Ballet 5 felvonásban. Mazilier szerzeménye után szinre alkalmazta Campilli. Zenéjét szerzte Doppler Ferencz.

Budai népszínház.

Apr. 1-3. „Ördög pilulái.“ Nagy bohóság 3 szakaszban.

Apr. 4. Az ünnep miatt a színház zárva volt.

Apr. 15. „Szapdry Péter“ vagy „Budavár ostroma.“ Nemzeti hőjáték Birchpfeifer-től 4 szakaszban. Ezt követte: „Tíz leány egy férj sem.“ Operette 1 felvonásban.

Apr. 6-7. „Ördög pilulái.“ Nagy bohóság 3 szakaszban.

Szerkesztői mondanivaló.

7122. Győr. R. Szent a békeség. Nem más volt az ok, mint az eredeti tulságos rövidségnek kényserü ki-nyujtása. A mint látja ön, azt a bizonyos előtört okvetlen egészen be kell töltenünk, már pedig a küldött anyag a terület felére sem lett volna elég. Az újabb derék küldeménnyel ismét ily zavarban vagyunk. Ha azonnal nem kapunk pótlékok, ismét ily erőszakos szaporításra kell gondolnunk. Miért mérnek nekünk oly szűken némely szivesen látott munkatársaink?

7123. Bethlen (Erdély). Fl. F. A. „Törv. Csarnok“ szerkesztője azt állítja, hogy a kérdéses 2 ft. hozzá nem érkezett.

7124. H.-Nánás. B. P. L. A küldeményt köszönettel vettük. A megbízás tárgyára nézve szivesen ajánljuk ugyan közbejárásunkat, annyit azonban előre mondhantunk, hogy az efféle vállalatokra még mindig rossz idők járnak.

7125. Debreczen. K. K. Sajnálatlalt jelentjük, hogy a rajzok eredetiivel többé nem szolgálhatunk. 4-8 év óta nem őrizhetük volna meg ugy sem, de különben is oly állapotban kerülnek csak rendszeren vissza rajzolóinktól, hogy hasznokat többé senki sem vehetné. Az ígért két képet régen ohajtuk.

7126. Megyer (Nógrád). Sz. K. Hogy Győrök Aradmegyében van, s hogy az oda címzett levelet elviszi a posta, azt felesleges volna, bővebben bizonyítgatni akarni.

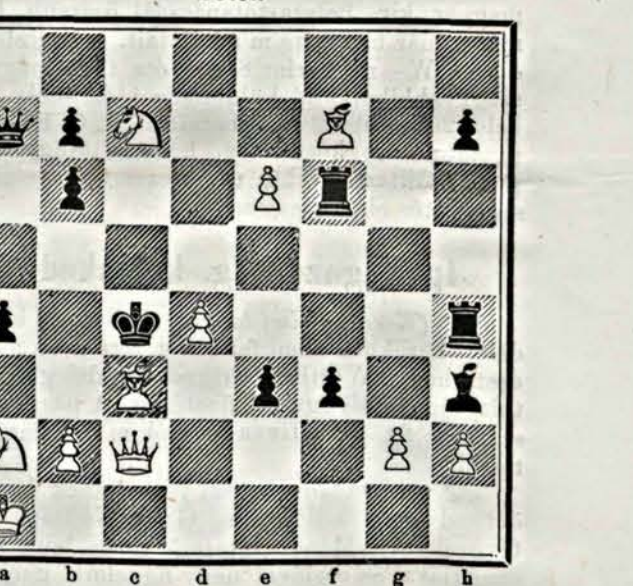
7127. Andrasfalva. M. B. Reméljük, hogy teljesen meg fog felelni céljainknak. Legközelebb elolvassuk.

7128. N.-Zerind. K. P. Uram, kár azért a gondos szép írásért, s még inkább azért a szép, de drága levelé-lyegért.

7129. Arad. B. Zs. Becces ajánlatát köszönettel vetük, de lapunk viszonyainál fogva igénybe nem vehetjük.

SAKKJÁTÉK.

224. sz. f. — E. A. M. M.-től (Indiában).

Világos indul, s 4-ik lépésre matot mond.

A 219-dik számú feladvány megfejtése. (Báró Meszóna Istvánról Nagyváradon.)

Világos. Sötét. Világos. Sötét. 1. Va5-d5: Vd7-d6: 1. e6-d5: 2. Vd5-d6: Hb1-c3 2. Fg4-d7: Hg2-e8 3. Fg4-e6: tetsz. sz. 3. Bc4-e3: tetsz. sz. 4. F-vagyH-fmat 4. Hf2-g4mat.

Helyesen fejtették meg: Veszprémben: Fülöp József. Pécsen: Rittkay János. — Mooron: Radványi Vilmos. — Buda: Medgyesi Odón. — Bajmokon: Weisz Fülöp. — Debreczenben: Zagya Imre. — Nagy-Váradon: Pál Rezső. — Eperjesen: Róth Kálmán. — Pesten: Cselkó György. — Verébözön: Nagyidai Ferencz. — Nagy-Emőkén: F. P. J.

TARTALOM.

Sebestyén Gábor (arckép). — A korona visszaváltása. Tóth Pápai Soma. — A Tisza búcsója (folyt.). P. Szathmáry Károly. — Öngyilkosság (folyt.). — Rohlfis Gerhard afrikai utazó (képpel). — Látogatás Liszt Ferencnél (képpel). — A budai császármalom és Lukácsfordó (képpel). — Egyveleg. — Tárház: Egyház és iskola. — Ipar, gazdaság, kereskedés. — Közintézetek, egyletek. — Balesetek, elemi csapások. — Mi újság? — Nemzeti színház. — Budai népszínház. — Szerkesztői mondanivaló. — Heti naptár.

Felölös szerkesztő Pákh Albert. (Lak. magyar-utca 1. sz.)

Pest, aprilis 17-én 1864.

Előfizetési feltételek 1864-dik évre: A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. Fél évre 5 ft. Cupan Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Cupan Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokk illetőleg, 1868. november 1-től kezdve: Egy, négyszer hasznosított példát 10 kr.; háromszor vagy többször igtatású csak 7 krba számítottak. — Külföldre nézve kiadó-hivatalkunk számára hirdetményeket előfogad, Hamburg és Altonában: Haasenstein és Vogler. — M. Frankfurtban: Otto Mollien és Jaeger könyvkereskedése; Bécsben: Oppelk Alajos. — és Pesten: a keresz. gazdászati ügynőkére is, József, 14. sz. a. Bélyeg-díj, külön minden igtatás után 30 ukr.

Simon Vincze, csornai prépost.

Mielőtt a magyar kath. papság ezen köztiszteltben álló tagjának életirásai adataira térnénk át, alkalmat veszünk magunknak, a híres csornai prépostság történetének főmozzanatait röviden elmondani.

A Sz. Mihály főangyalról címzett csornai prépostság Sopronmegyében — Rábaközben — a győri püspökségben fekszik; Oschl István és Lörcinc grófok 1180-ban alapították a premontrei rend számára. 1230-ban újabb adománnyal gyarapította a prépostságot a jötevé kegyes gr. Oschal Mihály, kinek példáját követve egész 1399-ig több birtokkal növelték azt az Oschal grófi család ivadékai, jelen Kanisai János esztergomi érsek, Kanisai Miklós főtárnokmester, Kanisai István zágrábi püspök és ismét Kanisai István kir. főajtónálló. Királyaink pedig utóbb különös kiváltságokkal ruházták föl; Zsigmond király 1393-ban a prépostokat és conventet közhitelű pecsét őrzésével is megbizta.

E prépostság apátjoga 1294-ben a morvaországi zabrdovici apátra szállt; 1570-ben azonban a protestansok hatalmába jutott. — A csornai prépostsághoz tartozott a budai Nyúl- vagy Margitsziget, s a 16-ik század folytán a Podmaniczkyaktól vissza is foglalták, újabb korban lett aztán előbb a budai clarissák, 1787-ben pedig a kamara tulajdona.

Egyideig a Nádasdyak is birták Csornát. A belzavarok lecsillapodása után sem akadván senki a rendből, ki e prépostság ügyét fölkarolja, Maximilián 1574 táján Galamboki Máté magyar nemes és esztergomi kanonoknak adományozta, s a világi papságnál maradt egész 1702-ig, midőn I. Leopold e rendelével: „De re-stituendis Regularium bonis,“ s az 1569-diki 36-dik törvényczikk értelmében herczeg Eszterházy Pál, a nádor is sürgetvén, ezen prépostságot akkori birtokosa Jány Ferencz szerémi püspök a premontrei rendnek visszaadta, és Schöllingen Ferencznek, a premontrei rend főpapjának s pernecki apátnak adományoztatott. — A pernecki

apátságról a gradiczi apátra szállt, s ez időtől fogva a csornai prépostság a gradiczi convent kebeléből nyerte prépostjait 1786-ig, midőn II-ik József császár a premontrei rendet is eltörölvé, a prépostság birtokai a vallási alapítványhoz csatoltattak. Az utóbbi prépost Kameniczky Agoston építette az új monostort.

Vége 1802-ben márt. 12-én I. Ferencz császár oklevele a premontrei rendet ismét visszaállította, szabadságot engedvén a conventnek, prépostja halála után, saját kebeléből három jelöltet ő felségéhez fölterjeszt

SIMON VINCZE.

teni. A prépostnevezési jogot azonban ő felsége magának föntartotta. Két gymnasium ifjuság nevelését a prépostságra bizták. Ugyanez évi országgyűlés 16-ik törvényczikke, a conventnek, ősi jogánál fogva közhitelűségét is visszaállította. Ezen sok viszontagságon keresztülment, régi, híres és gazdag prépostság mostani

prepostja azon férfit, kinek arcvonásait mutatja mai képnk.

Simon Vincze született Zalamegyében Keszthelyen, jul. 14-én az 1813-ik esztendőben. Ugyanitt kezdé iskoláit, Veszprémben folytatta és Szombathelyen, Vas megyében végezte. 1832-ben sept. 25-én lépett a premontrei szerzetbe; négy évig hallgatta Győrött a theológiát, s 1836. aug. 15-én történt beavattatása után, mint tanár, szerzetének keszthelyi és szombathelyi gymnasiumaiban 17 évig tanárkodott. Tetőtől talpig magyar ember levén, nemcsak a tanodákban, hol tanítványai kitűnően szerették s a lakosság előtt is nagy tiszteltben állott, hanem az irodalmi téren, különösen a gazdaszat körül tünt fel. Az egykor Pozsonyban megjelent „Hírnök“ és „Századunk“ című lapokban számos levelet és értekezést irt „a köznevelés hiányairól“ és „Az uszorráskodás káros hatásáról,“ a „Magyar Gazdá“-ban a „földmívelésről,“ „a növénykösz természeté, tenyészése és kiirtásáról.“ Különös figyelmet gerjesztettek „Szombathely város és a Muraköz leírása“ című hosszabb dolgozatai. Sok volna azon czikkek címeit előszámlálni, melyek töle a Jelenkor és Világ, a Magyar Sajtó, Pesti Napló és a Gazdasági Lapokban megjelentek. A „Falusi Gazdá“-ban egy megjelent czikke „Szerény szótart a szőlőszedéskében“ 10 darab arany tisztelt-díjjal koszoruztatott.

1856-ban a csornai prépostsági javak igazgatásával bízott meg, 1860 október 13-án pedig préposttá nevezetett ki, mely díszes állásába az 1861-dik év jan. 1-jén iktattatott be. Ez időtől fogva még nagyobb tevékenységet fejtett ki. Csorna mellett egy dombon gyönyörű példányszerű szőlőkertet ültetett, (mi Rábaközben nagy ritkaság) s azt a legjelesebb hazai és külföldi tőkével látta el. Jánosházán két moldvai magyar ifjat (csángót) nevelt, Keszthelyen, hol 7, és Szombathelyen, hol 12 tanár működik, szegény tanulókat részint pénzzel segélyez, részint étellel látta el, — azonkívül

Table with columns for dates and events: Hó-és hetinap, Katholikuss és Protestans naptár, Görög-orosz naptár, Izraeliták naptára, Nap-hossza, Hold-hossza.